

bør søge at raade God derpaa, naar nu et Tillæg skal gives til Loven af 2den Mai 1855. Denne Tilstand er fremkommen ved en Konsekvents af Loven, som man maaskee ikke har forudsæet. Det forhold sig nu tilmed saaledes, at disse private Skoler, som paa nogle Steder ere fremblomstrede i særdeles stort Antal, fordrer nu en Anerkjendelse og Rettigheder, som end ikke ere tilstaaede de offentlige Skoler; de fordrer nu, at, naar de afholde deres Examinere, skulle Lærerne være berettigede til ubelukkende at examinere, thi saaledes maa jeg forstaae Ordene i § 2. At Lærerne selv examinere, er vistnok det Almindelige ogsaa i vore offentlige Skoler; men Skolebestyrelsen er ikke ubeluttet fra at supplere denne Examination ved selv at gjøre enkelte Spørgsmaal med Hensyn til de Børn, ved hvilke den maatte finde det fornødent. Naar der nu her kommer til at staae, at Læreren selv examinerer, maa det vel antages at betyde, at han er berettiget til ubelukkende at examinere. De ville tillige være frie for alle de Indberetninger, som Skolebestyrelsen ellers maatte finde det rigtigt at affordre dem, og det synes, at de ogsaa skulde være frie for alt andet Tilshyn end netop det Tilshyn, der kan føres ved de halvvaarlige Examinere, hvorved jeg maa gjøre opmærksom paa, at der ved de halvvaarlige Examinere ene og alene kan føres et Tilshyn i theoretisk Henseende, altsaa med Hensyn til Børnenes Kundskaber, men ikke med Hensyn til den opdragende Virksomhed, som Skolen udøver. Men ogsaa dette vil dog være meget vigtigt, ligesom det udtrykkeligt er fremhævet i Anordningen om Københavns Skolevæsen af 1844, at Skolebestyrelsen skal paasee, at den, der forestaaer en privat Skole, vedbliver saabel med Hensyn til Kundskaber som til sædeligt Forhold at gjøre sig værdig til et saa vigtigt Hverv. Naar nu disse Skoler fordrer saa store Rettigheder, saa vil man ogsaa derfor gjøre en Indrømmelse, nemlig den, at Skolebestyreren skal godtgjøre sin Duelighed; men man henlægger Bemyndigelsen til at godkjende denne Duelighed til det allerlaveste Trin af Skolebestyrelsen, til Sogneforstanderskabet. Der er kun en eneste Mand i Sogneforstanderskabet, om hvem man kan være forud forvisset, at han har Sagkundskab; der

kan være mange Mænd, som have Sagkundskab, men der er kun een, hvis Stilling giver Forvisning om, at han har Sagkundskab, og det er Præsten, som altid har haft med Undervisningen og Opdragelsen at gjøre. Han kan blive overstemt, og nu skulle disse 1000 forskjellige Sogneforstanderskaber være bemyndigede til med Stemmesleerhed at afgjøre, om en Mand er duelig eller ikke duelig til at holde en privat Skole, med særegen Rettighed for denne Skole til at være undtagen fra det Tilshyn, som de offentlige Skoler ere undergivne, og som jeg mener, at alle Skoler burde være undergivne. Nu gaaer mit Forslag ud paa, at Godkjendelsen af, om en Person er dygtig til at forestaae en Skole med saadanne Rettigheder, skal henlægges til Skoledirektionen. Der skeer derved ikke noget Brud paa Lovforslagets Princip; der vedbliver alligevel at staae i Loven, at der ikke skal kunne fordras nogen særegen Examen af den, der opretter en saadan Skole; kun det kræver jeg, at det skal være en Autoritet, som man med Sikkerhed kan antage for kompetent, der skal afgive denne Dom. Den lokale Skolebestyrelse vil komme til at afgive sin Erklæring med Hensyn dertil, men Godkjendelsen af, om en tilstrækkelig Garanti er tilstede eller ikke, finder jeg bør ligge hos Skoledirektionen, ligesom Tilfældet er i København. Det er derfor, at jeg har tilladt mig at foreslaae, at Ordene i 6te Linie: „for Distriktets Skolebestyrelse“ forandres til: „gennem Distriktets Skolebestyrelse for Skoledirektionen“, og at der istedetfor Ordene i 8de Linie: „samme Skolebestyrelse“ sættes: „Direktionen“. Jeg tillader mig at anbefale dette Forslag til det høitærede Thing. Skulde endogsaa en enkelt Skoledirektion muligens være vel streng med Hensyn til Meddelelse af Duelighedsbeviis, saa vilde det dog ikke være en saa stor Skade for hele Landets Skolevæsen, som om af de 1000 Sogneforstanderskaber mange maaskee ville være altfor slappe og lømskaldige. Jeg har dernæst foreslaaet, at der i 5te Linie skulde efter Ordet: „examinere“ tilføies: „efter Skolebestyrelsens Opgivende“. Jeg mener nemlig, at det bør træde aldeles klart frem, at Skolebestyrelsen er berettiget til at opgive Lærerne de Emner, over hvilke han skal examinere. 3